Jean-Louis Fournier

Son Siyah Saçım

ve İhtiyar Delikanlılara Bazı Öğütler

ROMAN

Çeviren: Billur Köker

Yapı Kredi Yayınları

SON SİYAH SAÇIM
ve İhtiyar Delikanlılara Bazı Öğütler

Jean-Louis Fournier 1938 yılında Arras'ta doğdu. Yazarlığının yanı sıra televizyon programları da hazırladı. *Nereye Gidiyoruz Baba?* adlı kitabıyla 2008 Femina ödülünü aldı.

Üretken bir yazar olan Fournier'nin yapıtlarından bazıları şunlardır: *Le curriculum vitae de Dieu,* 1995; *Il a jamais tué personne mon papa,* 1999 (*Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam,* Çev. Zafer Demez, YKY 2009); *J'irai pas en enfer,* 2001; *Mouchons nos morveux,* 2002; *Mon dernier cheveu noir,* 2006 (*Son Siyah Saçım,* Çev. Billur Köker, YKY 2012; *A ma derniere cigarette* (2007); *Où on va, papa ?,* 2008 (*Nereye Gidiyoruz Baba?* Çev. Aslı Genç, YKY 2009).

Billur Köker 1950'de Çorum'da doğdu. Ankara Üniversitesi DTCF Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. İskenderun Demir Çelik Fabrikası ve Ankara'da Novosti Haber Ajansı'nda çevirmen olarak çalıştı. Cenevre Üniversitesi Ecole de Langue et Civilisation Françaises'i bitirerek Diplôme d'Etudes Françaises'i aldı ve sosyal yardım kuruluşlarında tercümanlık yaptı. Halen Cenevre'de Active Languages School'da yabancılara Türkçe ders vermekte ve United Nations Women's Guild Proje Alt Komitesi üyeliği yapmakta. Çeviri yapmaya devam ediyor.

Yayımlanan Çevirileri: *Türkiye Cumhuriyeti* (II), Kızılırmak Yayınevi; *Rusça'da Hareket Fiilleri,* Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

Jean-Louis Fournier'nin
YKY'deki kitapları:

Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam *(2009)*
Nereye Gidiyoruz Baba? *(2009)*
Son Siyah Saçım *(2012)*

JEAN-LOUIS FOURNIER

Son Siyah Saçım

ve İhtiyar Delikanlılara Bazı Öğütler

Anlatı

Çeviren:
Billur Köker

YKY
Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 3632
Edebiyat - 1041

Son Siyah Saçım - ve İhtiyar Delikanlılara Bazı Öğütler / Jean-Louis Fournier
Özgün adı: Mon dernier cheveu noir
Çeviren: Billur Köker

Kitap editörü: Ersel Topraktepe
Düzelti: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Ltd. Şti. /Ankara
Tel: (0312) 640 16 23
Sertifika No: 16031

Çeviriye temel alınan baskı: Editions Anne Carriere, Paris, 2006
1. baskı: Ankara, Mayıs 2012
ISBN 978-975-08-2291-9

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2012
Sertifika No: 12334
© Editions Anne Carriere, Paris, 2006

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

SON SİYAH SAÇIM

Benim büyükbabam öldü, dedem öldü,
babam öldü....
Sanırım bu kalıtsal.

Fransızca Dilbilgisi ve Saygısız

Cocteau, yirmi yaşında ölen yazar Radiguet için, "Onu ilk kez gördüğümde bize ödünç verildiğini ve geri vermek gerekeceğini anladım" dedi.

Benim için de şöyle denilebilir: "Onu ilk kez görünce geri verilemeyeceği ve epey zaman alıkonulması gerektiği hemen anlaşıldı."

Jean-Louis FOURNIER

Altmış mumu söndürmek için birçok kez üflemem gerekti. Herkes arkamdan güldü. Sanırım benimi sarakaya aldılar. Altmış yaşında olduğuma inanamıyorum. Oysaki buna hazırlanmam altmış yılımı almıştı.

Doğum günlerini, özellikle benimkini giderek daha az seviyorum. Hediyeye ihtiyacım yok, her şeyim var ve kötü bir fikri olana, "Ne iyi fikir!" diyemiyorum. Çekmecem hiç takmayacağım kravatlarla tıka basa dolu. Herkes gitsin ve ben yatağıma uzanayım istiyorum. Pastaları sevmiyorum, şampanya ılık ve ben iltifatlardan korkuyorum. Daha kötüsünü düşünüyorum: Bayramlıklarını giymiş küçük kız yanıma gelecek ve bana, "Dede, yirmi yaşında iken size yaşamın ne kadar güzel olduğunu anımsatan bir müzikle eskiden olduğu gibi dans etmek ister misiniz?.." diyecek. Yaşam güzeldi. Güzel anılar yüzeye çıkıyor, onlar daha hafifler. Çok ağır olan kötüler dipte kalıyor.

Yaşlandığımı biliyorum, her yıl bunu bana hatırlatmak gereksiz.

Şenlik yapacak bir şey yok.

Ya da şampanyasız ve de pastasız, bir yanda Albinoni'nin *Adagio*'su –herkes siyahlarını giymiş– gelip bana, "Bir yıl daha yaşlandığınızı öğrendim. Tüm kalbimle sizinle birlikte olduğumu söylemek isterim" şeklinde taziyelerini sunmalı.

Yüzüncü yaşını kutlayan kişi, "İnsanın soluğu azaldıkça üflenecek mumların sayısı artıyor" diye içini çeker.

Eski bir fotoğrafa bakıyorum.

Daha önce fena değilmişim. Bir sürü siyah saçım ve tavuk hırsızı gibi bir halim varmış. Sıkıldığım bir gün saçlarımı saymak istedim ama çok fazlaydı. Bugün onlardan sadece bir tane kaldı. Son siyah saçım.

Neden her geçen yıl çektirdiğim fotoğraflarda kendimi gittikçe daha kötü buluyorum? Belki de fotoğrafçıyı değiştirmem, daha genç birini bulmam gerekiyor.

Neden her sabah aynada kendimi gittikçe daha az yakışıklı buluyorum?

Bu eski bir ayna, belki de yenisini almak gerekiyor...

Kırışıklıklar yayılıyor, kahverengi lekeler büyüyor, cilt gevşiyor, bir sürü kıvrım var ve sarkıyorlar. Yaşlı bir file benzemeye başladım. Yakında çocukları korkutacağım.

Kendimi çirkin buluyorum.

Belki de kış olduğu içindir.

Kışı geçirirseniz yazın da aynı olduğunu göreceksiniz.

İnsan ihtiyarladığının nasıl farkına varır biliyor musunuz? Bronzlaştığında bile güzelleşemez.

Jean d'Arc'ın on dokuz, Büyük İskender'in otuz üç, Vercingetorix'in yirmi altı, İsa'nın otuz üç, Mozart'ın otuz beş, Van Gogh ve Rimbaud'nun otuz yedi yaşında öldüklerini biliyor muydunuz?

İlk önce gidenler en iyiler.

Siz hâlâ burada olmaktan utanç duymuyor musunuz?

İhtiyar delikanlı nasıl tanınır?

İlkin ve her şeyden önce onun hâlâ burada olmasından.

İhtiyar delikanlı gridir, hem sadece geceleri değil!

Yüklüdür, omuzlarında yükleri, gözlerinin altında torbaları vardır.

Biniş noktasındadır ve gidişe hazırdır. Gençlik ve yaşlılık arasında bağlantıyı sağlayan gemiye biner.

Artık delikanlı değildir, henüz ihtiyar da değildir.

Birçok şeye karnı toktur. Çok az konuşur, ama az konuşmasının nedeni az düşünmesi değildir.

Yüzünde hâlâ bir tebessüm vardır, halbuki buna sebep yoktur.

Deniz dalgalıdır, yolculuk tehlikeli olacaktır.

Cankurtaran yeleklerini takınız ve kurtarma sandallarının yakınında durunuz. Mürettebata fazla güvenmeyin, onların gözü mirastadır.

Taze elmalar sert ve ekşidir, insanın dişlerini kamaştırır. Pörsümüş eski elmalar daha tatlıdır. Onlar kışı ambarın loşluğunda geçirmişlerdir; kokulu, yumuşak ve lezzetlidirler.

Aynamın önünde suratıma bakarak o elmanın tadına bakıyorum.

Acaba ben de eski bir elmaya dönüşmeye başladığıma göre benim de lezzetim artmış mıdır?

Çok sert değilim.

Yoksa çok mu yumuşağım?

Az ekşiyim, eskisi kadar sinir bozucu değilim, hatta belki de fazla hoşgörülüyüm.

Yahut fazlasıyla kayıtsız mıyım her şeye?

Artık uzaklaşmaya başlıyorum, geri çekiliyorum, her şeye iyice uzaktan bakıyorum.

Özellikle gazetelerde dünyadan haberleri okurken. Yakını görmeyen ihtiyar gözlerimle buna mecburum zaten.

Belki ben de artık çürümeye başlıyorum.

Sıkıntılarımın olmasından korkuyorum.

İnsan yaşlandığının ne zaman farkına varır biliyor musunuz? "Artık gazeteler daha küçük harflerle basılıyor" demeye başladığında.

İlk gözlüğüm, yakını görmek içindi.

İkinci gözlüğüm ise uzağı görmek için.

İki gözlük sahibi olunca onları kaybetme ihtimali iki kat artıyor. Gözlüksüz gözlük aramak zor oluyor. İnsan uzağı mı yoksa yakını mı kaybettiğini bilemiyor.

Gözlüklerinizi bulmak için üçüncü gözlüğe ihtiyacınız var.

Üçüncü gözlüğünüz hem yakını hem de uzağı aynı zamanda görmek için.

Progresif camlı gözlüklerimi kullandığımdan beri her şeyi çok net görüyorum.

Evimin çatısında kırık kiremitlerin bulunduğunu fark ettim. Çok riskli yerleşim sigortası kontratımda çatının sigorta kapsamında olmadığına ilişkin çok ufak harfli yazıyı okuyabildim. Otomobilimin üzerindeki mini pas lekelerini görmeyi de başardım. Kedimin burnunda yeni beyaz tüylerin, duvarda bir çatlağın bulunduğunu fark ettim. Karımın yüzünde de yeni bir küçük kırışık keşfettim.

Aynada kendime baktım. Korkunç derecede netim.

Bulanık olmayı yeğlerdim.

Parkinson, St. Vitus dansı veya scrapie hastalığına yakalandınız.

Herkes size bakıyor. Hatta bazıları sizin kendinizi ilginç kılmak ya da güldürmek için kasten böyle yaptığınızı düşünüyor.

Rahatsız edilmemek, gözden kaçmak mı istiyorsunuz?

Gece kulübüne gidin, hip-hop dansçıların arasına karışın.

Eski Fransızcada hip-hop
Parkinson demektir.

Haber ansızın geldi. Hâlâ onun sarsıntısını yaşıyorum. Bazı sabahlar yaşlanmak daha da zor geliyor.

Haberi radyodan öğrendim.

Artık altmış yaşından itibaren otobüs şoförü olunamıyormuş.

Otobüste şoförün tam arkasında oturarak onun otomobili kullanışını görmek ve bir gün onun yerinde olmak isteyenleri düşünüyorum.

Onlar büyüdükleri zaman eczacı, noter, doktor, işadamı, bakan oldular... Asla bir otobüsü kullanmaya fırsat bulamadılar.

İleri yaşlarda bunu telafi etmeyi düşünüyorlardı.

Bugün düş kırıklığına uğramış olmalılar. Onların pişmanlıklar listesi biraz daha uzayacak.

Daha kötüsü de var.

Ben krediyle yeni bir otobüs alan ihtiyar delikanlıyı düşünüyorum.

Ben artık yaş sınırındayım ve belki de kendi sınırlarımdayım.

Bazı pişmanlıklarım var.

Yapmayı istediğim ama asla yapmayacağım şeyler var.

Viyana Filarmoni Orkestrası'nı asla yönetmeyeceğim.

Asla İsveç Kralı olmayacağım.

Hiçbir zaman kaplan terbiyecisi olmayacağım.

Asla Concorde pilotu olmayacağım.

Olympia'da (ilk bölümde bile) asla sahne almayacağım.

Asla Olimpiyat şampiyonu olmayacağım.

Atlas Okyanusu'nu hiçbir zaman kürek çekerek geçmeyeceğim.

Asla ABD Başkanı olmayacağım.

Ay'da hiç yürümeyeceğim.

Academie Française'e asla girmeyeceğim.

Rolland Garros Turnuvası'nı asla kazanmayacağım.

Asla Julia Roberts'ın kocası olmayacağım.

Everest'e asla tırmanmayacağım.

Scarletti'nin bütün sonatlarını (toplam 555) hiçbir zaman kaydetmeyeceğim.

Asla Papa olmayacağım.

Mona Lisa'nın resmini asla yapmayacağım.

Asla çifte parande atmayacağım.

Bolşoy Tiyatrosu'nda Kuğu Gölü balesinde asla dans etmeyeceğim.

Nihayetinde pek umurumda da değil zaten.

Doktor pek memnun görünmüyor. Karnemi incelerken, ciddileşti. Kendisine bakamıyorum. Gözlerimi utançla indiriyorum. Alıştırmalarımı yapmadım, kesinlikle beni azarlayacak.

"Banta çıkın, bakacağız" dedi.

O güne dek bakım karnemdeki kuralları yerine getirmedim, bunu göreceğinden eminim.

Özellikle kışın sabahları kolay hareket edemiyorum. Gıcırdıyorum, aksıyorum. Yağ tüketiyorum, siyah duman püskürtüyorum, öksürüyorum, boğuluyorum, birdenbire duraksıyorum, dizkapaklarımda kıkırdak kayması var..

Kendimi pek iyi hissetmiyorum. Tansiyonum düşük, yanlarım ağrıyor, kullanılması zor bir otomobil gibiyim, eskiden sola çekerken şimdi sağa çekiyorum.

Doktor, "Epey iş var" dedi.

Tamir edilip edilemeyeceğini sordum.

"Hiçbir şey söyleyemem, motoru indirmem lazım" dedi.

Motoru indirmesini istemiyordum. Acelem olduğunu ama tekrar uğrayacağımı söyledim.

Elli yaşına kadar kendimi aşınmaz, paslanmaz sanırdım. Ben sadece bir biyoçözünürüm.

ÖNEMLİ

65'i geçtiniz mi? Ölüme karşı aşı olmayı ihmal etmeyin.

Elli yıl önce çekilmiş bir fotoğrafımı buldum. Fotoğrafta küçük, sümüklü halimi gördüm. Ben ona bakıyorum, o bana. Bakışlarında kibir var.

Belki de kendisini tanımıyor, beni yabancı sanıyor. Yahut, daha kötüsü, utanıyor.

Sen benden utanıyor musun? Bana bak küçük aptal, bugün neden bu haldeyim biliyor musun?

Çürük dişlerimi görüyor musun? Hep o senin tıkındığın bonbonlar yüzünden, üstelik akşam dişini de fırçalamıyordun.

Şu cılız bacaklarımı görüyor musun? Senin yüzünden; beden eğitimi derslerini asıyordun, bisiklete bineceğin yerde mobilete biniyordun.

Kırmızı burnumu görüyor musun? On beş yaşından beri her Cuma akşamı içtiğin içkiler yüzünden.

Öksürüyorsam, parmaklarım sarı ise bu senin tuvaletlerde gizlice tüttürdüğün o sigaralar yüzünden.

Sakın bana, "Sen de bıraksaydın..." diye yanıt verme. Suratının ortasına bir tane indiririm.

Eğer bugün üç kuruşluk bir emekli maaşım varsa, bu yine senin yüzünden. Okulda hiçbir şey yapmadın, sınavlarında başarısız oldun.

Senin yüzünden lise diplomamı asla alamayacağım. Öldükten sonra bile.

Doktorunuza olabildiğince az görünün.
Araya araya sonunda sizde mutlaka bir şey bulacağını bilin.

Sosis, ördek ciğeri, kızarmış patates, mayonez, ördek şekerlemesi, ekmek, tereyağ, peynir, şarap, kahve yasak. Şeker, azaltılacak; meyvelerin üzerine konmayacak.

Doktor ekledi: "Çilekleri şekerlemek yok"

O güldü, ben gülmedim.

"Akşamları hafif yiyin."

Aslında, "Hafif bir çorba, sonra doğruca yatağa" demeye cesaret edemedi ama bunu düşündüğüne eminim.

"Hem sigarayı bırakmanız da iyi olacak."

"Peki bana ne kalacak?"

Hemen yanıt vermedi.

"En azından ömrüm uzayacak mı?"

Zorlanır gibi oldu. Sadece, "Bunu size garanti edemem" dedi.

"Peki o zaman bunun ne yararı var?"

"Belki fazla yaşamayacaksınız ama bir sürprizle karşılaşacaksınız."

"Ne sürprizi?"

"Hayat size çok uzun gelecek."

Elli yıl önce ortalama insan ömrü altmış yıldı.
Ortalama film süresi seksen dakikaydı.
Bugün ortalama insan ömrü doksan yıl.
Ortalama film süresi yüz yirmi dakika.
Daha mı iyi?
Filme bağlı.

Neden artık benden hiç özgeçmişimi istemiyorlar?

Oysa hiçbir şey yapmamış olanlardan hep özgeçmişlerini istiyorlar.

Yeni başlayanın özgeçmişi, tıpkı ilk kitabın "yazarın diğer yapıtları" sayfası gibidir: Beyaz bir sayfa. Yazar yaşamı boyunca o sayfayı doldurmaya çalışır.

Sinema kariyerimin başında kurye idim. Günlerimi film bobinlerini taşımakla geçiriyordum. Önce bir Citroën 2CV kamyonet tahsis etmişlerdi bana. Bir sürü kaza yapınca onu benden aldılar. Bisikletle devam ettim. Bisikletimi çaldılar, sonunda yaya kaldım.

Kurye kelimesi bir özgeçmişte pek hoş kaçmıyor. Bunu "yapımcı yardımcısı" olarak değiştirdim.

"Yapımcı yardımcısı" olmak kolay değil, güçlü bir bellek gerektiriyor. Fotoğraf yönetmeni jambonlu sandviçini, tereyağlı mı yoksa tereyağsız mı ister? Turşulu mu, yoksa turşusuz mu?

Şimdi özgeçmişim dopdolu ama bir işe yaramıyor.

Bazen onu atasım geliyor.

Ama yine de tutuyorum.

Ölüm ilanımı yazarken ondan faydalanabilirler.

Bir ihtiyarın özgeçmişine ne denir biliyor musunuz?
Arşiv.

Yaşlı olunca kibarlık zorunlu değil.

Gençken öyle olmak şart. Bir iş kapmak, bir sözleşme imzalamak için ne pahasına olursa olsun hoşa gitmek ve hep aynı fikirde olmak gerekiyor.

İşitilen aptallıkları bile onaylamak zordur. Goncourt Kardeşler'in dediği gibi, "Bu, içte kırıklık yaratır."

Artık yalakalık yapmak ve razı olmak zorunda değilsiniz, ne terfi ne de zam beklentiniz var.

Size iş önerene "Hayır" deyin. "Neden" diye sorarsa da, "Tipini beğenmedim" dersiniz.

Size daha önce bir şey yapıp yapmadığınızı soran yeniyetmeye, "Ya sen ne yaptın piç kurusu?" diye cevap verin.

Artık yer vermek zorunda değilsiniz. Dinlemek zorunda da değilsiniz. Sağır olduğunuzu düşündürebilirsiniz. Artık sözünüzü sakınmak zorunda değilsiniz, hatta ağzınıza geleni söyleyin.

İhtiyar delikanlının sizin için ne düşündüğünü biliyor musunuz?

Ben on yaşında iken bir ihtiyar otuz yaşında idi.

Ben otuz yaşında iken bir ihtiyar elli yaşında idi.

Ben elli yaşıma girdiğim zaman bir ihtiyar yetmiş yaşında idi.

Ona ne zaman yetişeceğim?

Asla "Ben elli yaşındayım" demeyin,
hep "49,99" deyin.

Elli yaşına kadar yaşımı söylemekten hiç çekinmedim. Sonraları kıvırmaya başladım.

İnsan yaşını söylemeli mi?

Evet. Hiç ayıp değil. Yaşlıysanız bu sizin suçunuz değil.

Galiba itiraf edilirse hafifletici nedenlere hakkınız var.

Çok genç görünürken eğer yaşınızı itiraf ederseniz size aynı şekilde bakılmaz: Genç görünen bir ihtiyara dönüşürsünüz.

Kişi olarak yakın incelemeye alınırsınız ve üzerinizde zamanın izleri aranır. Alınan önlemlere rağmen bulunur da. Mutlaka bir ipucu, bir ayrıntı vardır: Çene altında titreyen bir kırışıklık, harekette bir belirsizlik, beyaz bir kıl, elin üzerinde kahverengi bir leke...

Kendinizi gençleştirmektense yaşınızı yalanlamaktan vazgeçip ihtiyarlayın. Artık yaşlı olduğunuzu söylemek için henüz biraz genç olmanızdan yararlanın.

Gerçekten yaşlanınca bunu söylemenize gerek kalmayacak. Kendiliğinden görülecek.

"Daha yirmi yaşına basmadım" palavrasını görme engellilere saklayın.

Doktor beni dikkatle muayene etti, kalbimi uzun uzun dinledi, şaşırmış bir hali vardı. Belki de hiçbir şey duymuyor. Kalbim altmış yıldan beri 1.893.455.000 kez attı. Bıkmış olabilir.

Uzun gelen bir sessizlikten sonra: "Özel bir şey yok, normal seyrine devam ediyor..." dedi.

Ona, "Devam eden nedir?" diye sormadım.

Doktor, "Artık yirmi yaşında değilsiniz" diye sözlerine devam etti.

Eğer ona, "İyi ki söylediniz, teşekkür ederim" deseydim kendisini kafaya aldığımı düşünecekti.

Yaşım gereği artık doktorlara nazik davranmam gerek.

Hani eski otomobil sahiplerinin tamircileriyle iyi geçinmeleri gerekir ya, aynen öyle.

Otomobilim eski, benim yaşımda ama hâlâ çok güzel. Onunla gurur duyuyorum. Fotoğrafı hep yanımda.

Üstü açık bir Citroën.

Saatte 100 km yapıyor. Krem rengi, içi kadife döşeli. Otuz yıldan fazla zamandır kullanıyorum, ona 1000 frank ödemiştim. Onunla dolaştığım zaman herkes bana bakıyor.

Hâlâ çalışır durumda, ben de öyleyim. Balataları yeni, benim de paslanmaz çelikten yepyeni bir kalçam var.

Mekanik iyi durumda, motoru orijinal. Benim beynim de öyle, belki de zayıf nokta orası. Uzun zamandan beri yapılmayan eski bir model. Problemli beyin çok daha karışık. Ayarlanması olanaksız, o bildiğini okuyor. Her şeyi anlamak istiyordu ama artık hiçbir şey anlamıyor.

Bazen kafamda bir duraklama var gibime geliyor.

Yeni bir kalçaya sahip olduğumdan beri tavşan gibi koşuyorum ve hatta bazen avcılar tarafından izlendiğim zaman metronun merdivenlerini ikişer ikişer çıkıyorum.

Gelecek defa neremi değiştirecekler? Eğer seçimi bana bıraksalar kafamın değiştirilmesini isterim.

Sadece içini, düşüncelerim değişsin diye.

Dış görünüşüne alışığım ve beni bilenleri düşünüyorum. Onlar beni tanıyabilmeliler.

Tıpkı tarihi anıtlar gibi eski dış cephe aynen korunacak ama arkada her şey yeni, modern ve daha işlevsel olacak.

Sonunda kendimi içinde bulacağım büyük odada her şeyi beyaza boyardım, duvarlarda bir şey olmaz, az mobilya bulunur ve çok tertipli olurdu.

Eski beyindeki çok gerekli olan şeyleri saklardım. Taşınmayı fırsat bilip kötü anıları, sahte dostların adreslerini, kinleri, sabit fikirleri, yapay sevinçleri, öfkeleri, Yunan trajedilerini, kötü kehanetleri ve uğursuz kargaları atardım.

Onların yerine sabır, sükûnet, dinginlik, ibadet müziği, müzikal komediler ve şen bir ispinoz koyardım.

İyimser bir ispinoz.

Her akşam onun ayaklarındayım, ona bakıyorum. Ona hayranım. Öylesine güzel ki önünde diz çökmek istiyorum.

Bazen bir güvercin omzuna konuyor.

Fazla hoppa değil, güzelleşmek için çaba harcamıyor, güzel olduğunu bilmiyor.

Pazar günü Latince şarkı söylüyor.

Gizemli. Sade, Roma döneminden. Bu benim köyümün küçük kilisesi.

O XI. yüzyıldan, ben XX. yüzyıldan.

O benden dokuz yüz yaş büyük.

Yaş farkı duyguları engellemiyor.

Sizin kıyafetinizi değiştirdiler. Ceket, papyon kravat, devrik yakalı gömlek, tıpkı Feydeau'nun bir piyesindeki gibi tepeli şapkanız var. Gelinin babasısınız, komik bir rol. Eşiniz trajik rolde, o ağlıyor.

Kolunuzda kızınızla kilisenin merkez koridorunda ilerlemeniz gerekiyor. Çok kalabalık, herkes size bakıyor. Sizinle alay etmelerinden korkuyorsunuz.

Hepsi mutlaka yemeğe gelecek. Kişi başına iki kadeh saymalı. Mihraba doğru çıkarken kafanızda size mal olacak şişe sayısının hesabını yapıyorsunuz.

Kızınız süper, saçlarında gerçek güller var. Sanki Boticelli. Kıvançlısınz. Onu bir gence vereceğiniz için aynı zamanda sinirlisiniz. Adam sempatik ama kaba. Ona layık değil.

Kızınızın aklına evlenmek de nereden geldi? Sizinle iyi değil miydi?

Eşiniz gözyaşları içinde, siz öyle değilsiniz.

Yine de.

Yaşlılar kolayca ağlıyorlarsa bu, duygusallıklarından değildir.
Onların gözyaşı pınarları kirden tıkalı olduğundan sızıntı yapar.

"Son kullanma tarihimi söyler misiniz doktor bey?"

Doktor bu soruma cevap vermedi.

İncelikten mi?

Zeminden yükselen ve önce duvarların alt kısmını kemiren rutubet gibi, erkekte son kullanım önce alt kısımlarda kendini hissettiriyor: Tıpkı küçük bir hayvan gibi tırmanıyor, testislerimizi kıtır kıtır yiyeceği güne dek aşağıdan yukarıya doğru çıkarken yolu üzerindekileri ağzına atıyor.

Ayaklarımda nasır var, varisler yüzünden bacaklarım pürüzsüz değil, dizler çok fazla yumuşak, dizkapakları çökük ve kalçalar oynuyor.

Ya kafa?

Neyse ki kafa darbeye dayanıklı.

Sahilin farları sönse de gökyüzünde fener yandıkça denizci kaybolmaz.

Eğer yukarıda ışık kalmışsa her şey bitmez. Düş kurmaya devam edilebilir.

Ayaklardaki nasırlara bakarak.

İnsan yaşlandığının ne zaman farkına varır biliyor musunuz? "Polis memurları gittikçe gençleşiyor" demeye başladığı zaman.

Manavım beni kızdırıyor, bana hep "delikanlı" diyor.

Bunu bir hakaret olarak algılıyorum. Ben genç kalmak istemiyorum, bu gerileme demek. Geçmiş yılların kazancını kaybetmek istemiyorum. O yılların sayesinde yürüyüş yarışı dışında bazı ilerlemeler yaptığımı sanıyorum.

Öncekinden daha az aptal olduğum kanısındayım.

Eskiden bana her söylenene inanırdım. Mesela, güvercin pisliği sakal çıkartır, dediklerinde inandığım gibi.

Önceleri Louis Mariano hayranı idim, Bernard Buffet'yi Greco'ya, Çaykovski'yi Mozart'a yeğlerdim.

Eskiden ne balık ne de yeşil fasülyeyi severdim, sosisleri ve kızarmış patatesi yeğlerdim.

Önceleri eski Bordo şarapları yerine tatlı beyaz şarabı ve Coca Cola'yı seçerdim.

Bel ölçümün dışında zamanla tıpkı peynirler gibi inceldiğimi hissediyorum.

Sadeliği sevmeyi öğrendim.

Gençken yaşamdan olağanüstü şeyler beklerdim.

Her sabah ufuğu dikkatle incelerdim. Tatarların yolunu gözlerdim. Postacıyı heyecanla beklerdim. O bana yaşamımı değiştirecek mektubu getiriyordu.

Telefonun her çalışında beni monotonluktan çıkartacak bir çağrı düşlüyordum.

Daha mantıklı oldum. Epikür'ün önerdiği gibi olağanın tadını çıkarmayı öğrenmeye başlıyorum. İspanya'da bir şatoya sahip olmaktansa bir köy eviyle yetiniyorum. Doğayla, kuşların şarkılarıyla ve çiçeklerin kokusuyla tanışıyorum.

Güneşin batışını seyrediyorum ve her sabah onun yeniden doğuşu beni şaşırtıyor.

Ve Tatarları çölde bırakıyorum.

Komünyon saatim hâlâ bileğimde. Yeni bir saatti, şimdi eski bir saat oldu.

Gençliğimi ona, özellikle sınıfta iken o saate bakarak geçirdim. Saniye kolunun fazla hızlı ilerlemediğini, yelkovanın ise daha yavaş olduğunu düşünürdüm. Adeta kıpırtısız olan akrepten ise hiç bahsetmiyorum. Özellikle matematik derslerinde bunları hızlandırmak için her şeyi verirdim. Eğer düşüncelerimi akrep ve yelkovan üzerinde yoğunlaştırırsam bunları hareketsiz kılacağıma ve "daha hızlı, daha hızlı..." diye tekrarlarsam hızlanacaklarına inandırmışlardı beni.

Bu duam kabul oldu ama ancak elli yıl sonra. Bugün akrep ve yelkovanın çok hızlı gittiklerini düşünüyorum ve yavaş ilerlemeleri için her şeyi veririm.

Eskiden büyümek için sabırsızlanırdım. Oysaki önümde koca bir yaşam vardı, her şeyi hemen istiyordum. Şimdi fazla acelem yok, onun için bekleyebilirim.

Eskiden kadehimi hemen boşaltırdım, hemen bitirmek isterdim, bardağın dibinde bir sürpriz var sanırdım. Hiçbir şey bulamadım.

Eskiden yaşamımı hızlı ateşte yaktım. Şimdi hafif ateşte karıştırıyorum.

Süre daha uzun ama çok iyi.

Epikuros, "Ölümden korkmayın, o geldiğinde siz burada olmayacaksınız" der. Ama ya yaşlılık, o geldiğinde biz hâlâ burada olacağız.

Gerard Philipe'in *Le Cid*'i bastonla oynayacağını düşlemek; James Dean'i terlikle, İsa Mesih'i bir yürüteçle, Jim Morrison'ı yaşlılık arayışında düşlemek zordur...

Ben gençken hep genç kalacağımı düşünürdüm.

Kuşkusuz genç de ölecektim.

Ateşli bir Bonapart olacaktım ama asla göbekli bir Napoléon olmayacaktım.

Ben rüzgâr ve sonsuzluk sarhoşu, sınır tanımayan göçmen bir kuş idim.

Dünyayı değiştirmek istiyordum. İşçileri, fakirleri ve zencileri seviyordum.

Hiçbir şeyim yoktu ama her şeyi vermek istiyordum.

Biraz komünist idim.

Yeryüzünden geçişim göz kamaştırıcı, bir göktaşınınki gibi akkor olacaktı.

Ömrümün baharında meteliksiz kalacaktım. Tanrı en güzel çiçeklerini önce toplar.

Zaman geçti. Ben hâlâ buradayım.

Koparılmayan çiçek utançtan boynunu büktü.

Ateşli kahramanlarım soğudular. Grévin Müzesi'nde balmumunda fosilleştiler.

İşçileri daha az seviyorum, matkaplarıyla çok gürültü yapıyorlar ve zenci komşularımın olmasını istemiyorum. Çok yüksek sesle konuşuyorlar, hem beni yemelerinden korkuyorum.

Bugün her şeyim var ama hiçbir şey veremem. Devlet benden yeterince tırtıklıyor.

Bugünün gençleri beni sinirlendiriyor, gittikçe gençleşiyorlar.

Belki de ben aptal bir moruğa dönüşmek üzereyim.

Geceleyin meydanda tam gaz dönen susturucusuz motosikleti duyduğum zaman önce gizlice kocaman bir "bum" sesi duymayı umuyorum, sonra hiç ses çıkmıyor.

Sessizlik.

Bunu hiç kimseye söylemedim, yoksa benim gençleri sevmediğimi düşünürler.

Tesadüfen eski bir sınıf arkadaşımla karşılaştım. Evime davet ettim. Onu iyi ağırlamak istiyordum. Her şeyin en iyisini seçtim.

Eski Paris yemek takımını, büyükanne gümüşlerini, 18. yüzyıl Bakara kristal kadehleri çıkardım.

Mum ışığında yemek yedik.

Çok eski bir Bordo şarabıyla başladık. Sonra, eski Bordo şarapla eski usül bir kuzu budu. Son olarak da eski Parmesan ile beyaz Sautern şarabı.

Sonra Armstrong'un eski bir kaydını dinledik, yaşı belirsiz bir konyağı yudumlayarak son ölümlerden bahsettik.

Kim demiş yaşlanmak güzel değildir diye?

Yaşıtınız olan arkadaşlarınızın isimlerini yeni ajandanıza artık mürekkeple değil, kurşunkalemle yazın.

Bir tüneldeyim. Bir süredir karanlıkta otomobil kullanıyorum. Pek hoşlanmıyorum. Ben yukarıdan bastıran dağların ağırlığını düşünüyorum.

Tünelin ilk yarısı fazla zor değil. Kaybolmadık. Dikiz aynasında girişin aydınlığı hâlâ görülüyor. Doğru olmasa bile insan hep geriye dönebileceğini düşünüyor.

Tam ortaya gelince daha kötü.

Yaşamın ellinci kilometresinde insan kendini daha az rahat hissediyor. Artık şamata yok, ciddi konulara geçiliyor. Yolun ilk bölümünde işler iyi gitmezse hep anneye, eve dönülebilir. Anne bir tabak patates kızartmasıyla bizi beklerdi.

Elli kilometreden sonra insanın nereye gittiğini, ne zaman son olduğunu bilmeden meçhulde ilerlemeye devam etmesi gerekiyor. Eğer gidişat iyi değilse eve geri dönülemeyeceği bilinir.

Artık ev yoktur, anne yoktur.

Anne ve kızarmış patatesler soğumuştur, ayvayı çoktan yemişizdir ve son çok yakındır.

Her şeyin sonu.

Demir gibi sağlam olabilirsiniz ama bu paslanmanızı engellemez.

Otomobilim paslanıyor, evim çatlıyor. Mobilyalarım kurtlar tarafından, kemiklerim ise artrozla kemirildi. Güveler giyeceklerimi delik deşik etti. Arkadaşlarım şişman ve saçları dökülüyor. Güneş bile yaşlanıyor, lekeleri var.

İnsanın yalnız olmadığını, çevresinde her şeyin yaşlandığını görmesi ne güzel avuntu.

Özellikle kızlar, "kendini beğenmiş" çok güzelleri. Üstü açık Renault Floride'lerinde kibirle gelip geçenler bana dönüp bakmıyorlar bile. 2CV Citroen'ime binmek istemiyorlar.

Belki de hep güzel kalacaklarını sanıyorlar.

Asıl şimdi çok nazik olmak zorundalar.

Çok geç.

Ben artık öyle olmak istemiyorum.

"Şato harap olmuş" denilebilir ama
"Kraliçe harap olmuş" demek doğru değildir.
"Kraliçe yıpranmış" demek gerekir.

"Majeste, en güzel sizsiniz..."

"Kapat çeneni" dedi Kraliçe.

Kraliçe aynasına ateş püskürüyor.

Ayna yıllardır aynı şeyi tekrarlıyor. Oysa bunun doğru olmadığını o da biliyor. Yansıtmaya başladığından beri onun yaşlandığını fark etmesi gerekirdi.

"Majeste, en güzel sizsiniz..."

Kraliçe büyük bir şamdanı akdı eline.

"Kapat çeneni, şimdi parçalayacağım seni."

"Yedi yıl boyunca uğursuzluk demek bu, Majeste."

Kraliçe yaşlanıyor. Eskiden çok güzel olduğu için şimdi bu ona bir o kadar zor geliyor.

Çirkin olunca yaşlanmak zor değil, alışılıyor. Yaş ilerledikçe daha da kolaylaşıyor.

"Majeste, siz en güzelsiniz..."

Yaşlı kraliçe yüzünü sakladı, kulaklarını tıkadı. Artık hiçbir şey duymak istemiyor, kendisini görmemelerini istiyor. Öfkesinden ağlıyor.

Kraliçe, Pamuk Prenses'in gittikçe güzelleştiğini ve yaşlı krala kur yaptığını düşünüyor.

Tamircim beni sinirlendiriyor.

2CV Citroën'ime her binişinde trajik "Uy, uy, uy!" sesleri çıkarıyor. Son model bir otomobilin tabanına lehimlemek için benim otomobili ikiye kesmeyi kafasına koydu.

Ben istemiyorum.

Döşemeyi güçlendirmek için de basitçe sac lehimlemesini önerdim ama bunu yapmaya değmeyeceğini, çünkü fazla dayanmayacağını söyledi.

Ona, "İsabet olmuş, benim de fazla dayanacak halim kalmadı" dedim.

Belki çenemi tutmam gerekirdi ama tutamayıp hemen ardından, "Sizin haliniz de pek iç açıcı değil" diye ekledim.

Siyah yağ lekeli yüzü soldu, omuzları düştü, ucunda alet tutan kolları yere değecek denli sarktı.

Tıpkı bir uyurgezer gibi yavaş adımlarla sersemlemiş bir halde bürosuna doğru ilerledi.

Kendisinin kalıcı olmadığını öğrenmiş bulunuyordu şu anda.

Yemekte hiçbir şey yemediği için karısının ondaki garipliği sezdiğinden ve "Ne oldu, yoksa hazırladığım sosis hoşuna gitmedi mi?" diye sorduğundan eminim.

O da, "Sosis değil, Parisli..." diye mırıldandı.

Karısı, "Sana kötü bir şey mi söyledi?" diye sordu.

Adam yanıt vermedi.

Karısı bana kızdı. Kocasına ne dediğimi öğrenmek istedi. Anlayamadığımı söyledim.

O zamandan beri çok değişti, artık şaka yapmıyor, sinirli, hep "Neye yarar!" diyip duruyor.

Asıl kötüsü, 2CV Citroën'imle artık uğraşmak istemiyor.

Gürültüye karşı kampanya meyvelerini veriyor.

Sabahleyin sokakta yuvarlanılan çöp kutularının sesini daha az duyuyorum.

Çöp kamyonlarının gürültüsü, okula giden çocukların sesi boğuklaştı.

Komşu kilisenin çanları ve sarkaçlı III. Napoleon saatim de sözleştiler, çalışları belirgin değil.

Gençler de nihayet anladılar, motosikletlerinin egzoz borularına susturucu taktılar.

Radyodaki konuşmacılar alıcılarda fısıldaşıyorlar, televizyon da sesini kıstı.

Hi-fi setim de gücünü kaybetti, eski olduğunu da belirtmek gerekiyor. Sesini yükseltmek zorunda kalıyorum. Hatta Wagner'i bile duymak için.

Bir süredir karım alçak sesle konuşuyor, söylediklerini tekrarlamasını istiyorum zorunlu olarak.

Tekrarladı, nihayet anladım.

"Yaşlanıyorsun" diyormuş.

Onu duymazdan geldim.

O sözcüğü duymaktansa sağır olmak daha iyidir.

İnsan yaşlandığının farkına ne zaman varın, biliyor musunuz?
"Tiyatroda oyuncular artık gittikçe daha kısık sesle konuşuyorlar" demeye başladığı zaman.

Eskiden eğilerek ellerimle yere dokunabiliyordum. Artık dokunamıyorum.

Herhalde kollarım kısaldığından değil.

Artık çilekleri toplarken ve ayakkabımın bağcıklarını bağlarken zorlanıyorum.

Çileklerin yerine kirazları koyacağım ve bağcıklı ayakkabılar yerine makosenler giyeceğim.

Terliklere kadar...

İnsan yaşlandığını ne zaman fark eder biliyor musunuz? "Toprak gittikçe daha yakında görünüyor" demeye başladığı zaman.

10 yaşında iken 1 metre yükseklikten atlıyordum.
15 yaşında iken bir buçuk metreden.
Mantıksal olarak 60 yaşında 6 metre atlamam gerekiyor.

Bacaklarıma şefkatle bakıyorum.

Normal olarak kıllılar, sıradışı değiller ama bana aitler.

1960 yılında üniversitelerarası atletizm olimpiyatlarında gençler kategorisinde bu bacaklar sayesinde 1.50 m atladım. O bacaklar sonra bu başarıyı kutlamak için bütün gece boogie-woogie dansı yaptı...

Kırk yıl sonra hâlâ yerli yerindeler. Her sabah ayağa kalkınca beni nereye istersem oraya götürüyorlar. Acelem olduğu zaman hızlanıyorlar. Bana katlanıyorlar. Çok ender de olsa bazen bir kramp giriyor. Kapris yapmıyorlar, belki bir varis planı var...

Artık yarış yapmıyorlar, yaşları geçti. Ambarlarda yetişen hindiba gibi beyazlaştılar. Bu normal, çünkü hep masanın ve pantolonun altında karanlıktalar. Yazın bazen hoşlarına gider diye şort giyip güneşe çıkarıyorum, hoplayıp sıçramalarına izin veriyorum.

Tıpkı madende çalışan atlara eskiden yapıldığı gibi. Hayvanları günışığına çıkarırlardı. Yaşamlarını çayırlarda huzur içinde noktalamaları için.

Belli bir yaştan sonra kesin olmayan "gelecek zaman" yerine tercihen "şimdiki zamanı" kullanın.

Şirketinizin size sunduğu ayarlanabilir dinlenme koltuğuna iyi bakın: Yüksekliğini ayarlamak, yatırıp kaldırmak için bir sürü düğmeyle dolu. Ahududu rengi kadifesine rağmen ortopedik bir tarafı var. Bu sizin son hediyeniz.

Yarından itibaren gün boyunca dinlenebilirsiniz. Artık telefon, kurye, basın servisi yok; gazetelerinizi kendiniz satın alacaksınız. Davetiye, iş yemekleri yok, yemeğinizi siz ödeyeceksiniz. Yıl sonu hediyeleri de yok artık, çiçekler, çikolatalar, kaliteli şaraplar bitti. En kötüsü, gülücüklerin sona ermesi.

Artık sizin hoşunuza gidilmeye çalışılmayacak, artık size en yakışıklı ve en akıllı olduğunuz söylenmeyecek. Komik bir öykü anlattığınız zaman hiç kimse gülmek için kendini zorlamayacak.

Emeklilik geldi çattı.

Dünya dönmeye devam edecek. Siz olmadan da.

Belki de size artık merhaba denmeyecek, sizi itip kaktıklarında özür bile dilenmeyecek ve sanki artık hiç yokmuşsunuz gibi ayağınıza basılacak.

Asıl tavan aşağılama ise, artık hiçbir şey yapmamaya söz vermeniz koşuluyla size para vermeye devam edilecek olması.

Sizin sağlığınıza şampanya kaldıran genç yardımcının havasına bakın. Üzgün olduğunu mu sanıyorsunuz?

Aksine, o çok hoşnut. Artık ona gölge yapmayacaksınız. Şimdiden gölgeniz bile yok zaten.

Margarine mahkûm olduğunuz anda hiç sayılacaksınız.

Yaşlanmak işe yaramaz,
tam vaktinde hareket etmeli.*

* La Fontaine'in *Kaplumbağa ile Tavşan* adlı fablından: "Koşmak işe yaramaz, tam vaktinde hareket etmeli." (ed. n.)

Birisinin beni değerlendirmesi gerekiyordu ama herhangi birisinin değil. Yirminci yüzyıl konusunda uzman birini bulmak zorundayım.

Böyle birini buldum.

Önce beni uzaktan inceledi, dış görünümüm hakkında fikir edinmek için çevremde dolandı. Hemencecik "Yirminci yüzyıl ortası" dedi.

İşini biliyordu.

Üstümdekileri çıkarmamı söyledi. İskeletin sağlam olup olmadığını görmek istiyordu. Üzerime oturdu, biraz gıcırdadım. Ayak bileklerimi inceledi, dirseklerime dayandı.

Sertifikaya, "Orijinal yirminci yüzyıl ortası" yazdı.

İçim rahat etti, kopya değilmişim.

Ama bunun günümüzde fazla değeri yok. Pazarda bundan çokça var.

Hayatta iki dönem vardır:
İlkinde felaketler beklenir.
İkincisinde ise bunlar insanın başına gelir.

Büyükannemin her öğün sonunda tekrarladığı gibi: "Bitirmek lazım, yarına tadı kalmaz." Haklıymış.

Yarın bütün denizler küçük deniz scooterlarıyla kaplanacak.

Yarın hiç soğuk su olmayacak, sadece ılık su bulunacak.

Yarın hiç taze yumurta olmayacak; yüksek sıcaklar yüzünden tavuklar sadece katı yumurtalar yumurtlayacaklar.

Yarın sessizlik hiç olmayacak, hep fon müziği çalacak.

Yarın patikalar hiç olmayacak, sadece otoyollar bulunacak.

Yarın buğday tarlalarının yerini göz alabildiğine mısır tarlaları alacak.

Notre Dame Kilisesi yarın park yerine dönüşecek.

Yarın öykülerin içinde reklamlar olacak.

Yarın televizyonda reklam kuşakları arasında programlar olmayacak.

Yarın istiridyeler pastörize edilmiş ve kutulanmış olarak satılacak.

Yarın Mösyö Bush'un oğlu ABD başkanı olacak.

Yarın bütün kızlar yaşlı olacak.

Yarın alay etme hakkı hiç olmayacak.

Yarın sigara içme, içki içme, gülme hakkı olmayacak

Yarın insanın istediği gibi ölme hakkı bile olmayacak.

Biz de kıl payı kurtulacağız.

Hayat devam ettikçe umutsuzluk da var olacaktır.

Doğum günüm için bana çok eski bir Chateau-Margaux armağan ettiler. Benim doğum yılımın tarihini taşıyor.

Şişeye hep bakıyorum ama tıpkı çok yaşlı bir kadını soymaya cesaret edemeyeceğim gibi, onu da açmaya cesaret edemiyorum.

Bir vesile çıkmasını bekliyorum.

Acaba tadı hâlâ aynı mı?

Ama aynı zamanda eğer çok uzun zaman beklersem "Onu içen ben olmayacağım" diyorum kendi kendime. Benim sağlığıma kadeh kaldıracaklar. Yani benim anıma demek istiyorum.

Bir gün onu açmaya karar verdim.

Şişeden sürahiye boşalttım. Çok ince bir kristal kadehi özenle doldurdum ve kadehi ışıkta çevirip, "Rengi güzel" dedim.

Bu rengin gizlediğini görmek için bir yudum aldım.

Mutfağa koştum ve şişeyi lavaboya boşalttım.

İnsan kaç yaşından sonra içilemez oluyor acaba?

Arkanızda güzel bir anı bırakmak istiyorsanız iyice moruklamadan ölmeye özen gösterin.

Huzurevindeki bir ihtiyar, tıpkı garajdaki bir koleksiyon otomobili gibidir. Farkı, koleksiyon otomobilinin zamanla değer kazanmasıdır.

Baharda ihtiyarı dışarı çıkarıyorlar. Onu parlatıyorlar, ayakkabılarını cilalıyorlar. Tıpkı bir şıklık yarışına hazırlar gibi güzelleştiriyorlar.

Sonra onu parkın patikalarında küçük adımlarla özenle gezdiriyorlar. Genellikle öbekler önünde durup artık olmayan güzel çiçekleri beğeniyorlar. Motoru ısıtmak söz konusu değildir. Hep motorun bozulmasından korkulur. Yedek parçaları yoktur, uzun zamandır o model çıkmamaktadır.

İhtiyar öksürdüğü zaman içeriye götürürler.

Ben içeri girmek istemeyeceğim.

Kendimi geri vitese takacağım ve el frenini çekeceğim.

Beni itmeye çalışacaklardır mutlaka.

Beni içeri sokabilmeleri için kalabalık olmaları gerekiyor.

Her Şeye Rağmen Hoşa Gitmek İçin Öğütler

Dudaklarınızda bir gülücük ve düğme iliğinde bir çiçek bulundurun.

Sizi okşama arzusu uyandırması için kadife, tüvit, kaşmir gibi yumuşak kumaştan giysiler giyin.

İhtiyar kokmamak için cebinizdeki naftalin toplarını çıkarın ve sizi solumaları için seçkin bir parfüm kullanın.

Çok canlı renkler giymeyin, mevsiminizin yani sonbaharın renklerini seçin.

Çok ince kalmak için ince taze fasülye yiyin.

Tasasız ve uyumlu olun, asla aksilik etmeyin.

Tıpkı donmuş gölü geçen filler gibi, ayaklarınızın ucunda yürüyün. Batmamak için hep sıçrayın.

Asla kitap gibi konuşmayın, ciddi ve yargılayıcı olmayın, nüktedan olun, kendinizle ve her şeyle alay edin. Karamsar ve neşeli olun.

Saçma sapan şeyler söyleyin.

Gereksiz şeyler ve gül, çılgınca şeyler ve tatlı kabak yetiştirin.

Gözlük takmadan ve karanlıkta söyleyebilmek için şiirler ezberleyin.

Meraklı ve hırslı olun.

Sabahları her tarafınızın ağrıdığından yakınmayın. Küçük ağrıların yoldaşlık ettiğini, zihni doldurduğunu ve onlarla dost olduğunuzu düşünün. Eğer onlar olmazsa sıkılırdınız, diye teselli edin kendinizi.

"Elliyi geçince insan hiçbir tarafında ağrı olmadan uyanıyorsa bunun her tarafın ölümü" anlamına geldiğini unutmayın.

Azap veren çalışmalarımı gerçekleştirdiğim Arras'taki Saint-Joseph Enstitüsü'nü tekrar gördüm.

Mesleğimin ilk yıllarını geçirdiğim Lille'deki Bölge Televizyon İstasyonu'nu tekrar görmeye gittim.

Gençlik arkadaşlarımı tekrar gördüğüme çok seviniyorum. Anılar tazeleniyor, ilgileniyormuş gibi yapıyorum. Artık anımsayamadığım kişilerden haberler veriyorlar. Bana ölenlerden söz ediyorlar, ama beni hiç etkilemiyor bu havadisler...

Herkes, "Fournier yaşlanınca sempatikleşmiş. Artık başkalarıyla ilgileniyor" diyor.

Onlar için neden kaygılandığımı bilmiş olsalardı beni daha az sempatik bulacaklardı.

Onları incelemeyi, zamanın izlerini görmeyi, hasar tespit etmeyi, felaketin boyutlarını ölçmeyi seviyorum.

Yağda boğulan yüzleri görmek.

Aknenin Fransız bağ haritasını çizmeye başladığı eflatun burunlara bakmak.

Çenelerin uzamasını, gözlerin çukurlaşmasını görmek.

Kafataslarını düşlemek.

Karikatürlerin altındaki gerçek kişileri tanımaya çalışmak.

Yani kısacası, "Onlar da yaşlılıktan paylarını almışlar" diyebilmek beni sevindiriyor.

İhtiyarlamak bir ihtiyarın yaptığı değil,
maruz kaldığı şeydir.

Metroda 20 yaşında hoş, dikkat çekici bir genç kız oturuyor. Gizlice bana baktığını sanıyorum.

Onun önündeki krom tutamaca tutunuyorum.

Belki de beni çok şık buluyor.

Siyah bir mantom ve ekose bir atkım var. Sabah saçımı yıkadım. Uzun ve kabarık. Belki de beni bir sanatçıya, müzisyene benzetiyor.

İlham bulmuş gibi bir tavır takındım. Tıpkı bir kontrbas çalar gibi parmaklarımı krom bariyer üzerinde dolaştırmaya başladım.

Belki de değiştirmek istediği sıradan bir babası var ve kendi kendine özlemle, "Bunun gibi bir babam olmasını isterdim," diyor.

Yok, genelde kültürsüz genç arkadaşlarını düşünüyor olması daha iyi aslında. En iyiyi istiyor, o en iyisine layık. Kendisine kültürün kapılarını açacak konuları öğreten bir tipi düşlüyor. Kültür konusuna gelince, ben bir sürü biliyorum: Soyadları B ile başlayan 10 tane piyanist ve ressamı alfabetik sırayla sayabilirim.

Genç kız birden ayağa kalktı, bana doğru geldi, gülümsedi. Çok güzel, heyecanlandım.

Benimle ilgilendiğini nasıl anlatacaktı acaba?

"Oturmak ister misiniz beyefendi?" dedi.

Bir tokat yemiş gibi oldum.

Teklifi kabul ettim, teşekkür edip oturdum.

Kendisine oturacak bir yer önerdim.

Dizlerimin üstü.

Soyadları B ile başlayan 10 piyanist alfabetik sırayla şöyleydi:

Paul Badura-Skoda, Jean-Joel Barbier, Pierre Barbizet, Daniel Barenboim, Arturo Benedetti, Michel Beroff, Stephen Bishop Kovacevitch, Whilhem Blackhouse, Jorge Bolet, Alfred Brendel.

10 ressam ise şöyle:

Balthus, Bellini, Blake, Bonnard, Bosch, Boticelli, Boucher, Boudin, Braque, Breughel.

O kaybetti...

Sözlük yaşlılarla dolu, öylesine yaşlılar ki ölmüşler.

H harfinde Victor Hugo görülüyor.

M'de Michelangelo, V'de Verdi var.

Hepsi de beyaz sakallı.

Büyük yapıtlar yapmak için yaşlı olmak gerekiyor. Bir genç sadece gençlik resimleri yapabilir.

Rembrandt çocukken anaokulunda nöbet tutuyordu. *Gece Nöbeti*'ni çok daha sonra yaptı.

Rodin küçükken sadece kardan adamlar yapıyordu, sonradan bronza geçti.

Küçük Beethoven önce *Ayışığında*'yı çaldı, sonradan *Ayışığı Sonatı* oldu.

Genç sanatçı, "Hemen yaşlanmalıyım" diye düşünüyor.

İnsan sanatçı olmak istediği zaman iyi uyuyamaz, gürleyen alkışlar gece sizi uyandırır.

Büyük sanatçı, büyük şarkıcı, büyük yazar, büyük senarist yani kısacası büyük bir şey olunacak.

İnsan yirmi yaşında iken çok şeyler yapmak istiyor.

Otuz yaşında o şeylere başlaması gerektiğini düşünüyor.

Kırk yaşında bunun pek de basit olmadığının farkına varıyor.

Elli yaşına gelince çok ihtiyatlı oluyor.

Hazırlanan projeler çoğalıyor, büyük bir filme kaynaklık edecek bir çoksatar kitap gibi olağanüstü bir fikir... Fazla şey söylenmez ancak büyük bir şey olacağı sezdirilir.

Yani, "O bir şey yaparsa ses getirecek..." denilen kişi olunur.

Zaman geçer. Ve bir gün gelir ki artık, "O bir şey yapınca görürsünüz..." denilmez ve onun yerine, "Sizce o bir şey yapacak mı?" denmeye başlanır.

Korkmaya başlarsınız. Lanetli sanatçı sendromuna yakalandınız. Bir şeyler başaranlara karşı katılaşırsınız. Kaybolmanın zamanı gelmiştir.

O kişilerden bahsederken, "Onlar şaheserler yaratmak için dünyaya gelmişler" denir.

Zarar görmeden uzaklaşırsınız.

Hüsnü zanla yırtarsınız.

İnsan yaşlandığının ne zaman farkına varır biliyor musunuz? "Merdiven basamaklarını daha mı yüksek yapıyorlar acaba?" diye kendi kendisine sormaya başladığı zaman.

Çocuklar kaydıraklara bayılır.

Basamaklar çok yüksek olduğu için kaydırağın tepesine yalnız çıkamazlar, biri onları oraya çıkarsın diye ağlarlar.

Yükseğe çıkınca velet, gökyüzüne, mutluluğa yakındır. Orada durup kendisini aşağıya kaydıracak cilalı rampaya ya da parlak metale bakar. Biraz korkar ama aşağıda onu bekleyen annesi ile babası vardır. Çocuk inişi ve özellikle kumun içine ya da suya varış anını düşünür.

Sonra tekrar yukarı çıkarsınlar diye ağlar.

İnsan büyüyünce kaydırağın tepesine tek başına çıkıyor ve bıkmadan yüzlerce kez iniyor.

Elli yıl sonra bu defa çok yüksek bir kaydırağın tepesine ulaştım. Bu kez kaymak için kendimi bırakasım pek yok. İnişi düşünmesem daha iyi olur. İnerken nalları dikmekten korkuyorum.

Aslında korkmama gerek yok. Belki de benden önce inen ebeveynlerim beni aşağıda bekliyorlardır.

Ölümden sonra hayat var mı?
Kesin olan şey şu ki, hayattan sonra ölüm var.

Arras'taki bir kitapçıda bir imza günü idi. Yaşı bellirsiz ak saçlı bir kadın bir süredir kitaplarımın etrafında dolanıp duruyordu. Onu fark etmemiş gibi davrandım. Balık, yeminin çevresinde dolaşırken kıpırdamamak lazım, yoksa ürküp kaçar.

Bu defa balık kaçmadı, hatta bana seslendi.

"Merhaba Jean-Louis, beni hatırlıyor musun?"

Bu sözleri şirin bir sesle söylemişti.

Kadına daha dikkatli baktım, kim olduğunu çıkarmaya çalışıyormuşum gibi yaptım ve bulamadım.

"Özür dilerim hanımefendi ama hatırlayamadım" dedim.

Bana eski arkadaşlarımdan bazılarının adını söyledi, güçlü bir belleği varmış. Birkaç anekdot daha anlattıktan sonra her şeyi denemiş olmak için:, "Bilemedin mi?" dedi.

Sonra, tıpkı mönüdeki tatlıları sayan garsonunki gibi çekici bir sesle fısıldadı: "Alice."

Bu kadının Alice'le hiçbir ilgisi yoktu.

Germaine, Berthe yahut Genevieve deseydi ona inanırdım ama asla Alice olamazdı.

Alice, en az kırk yıl önce gençliğimi aydınlatan hoş bir kız çocuğu idi. Bu kadın ne anlatıyor bana?

Hem Alice sarışın ve ışıl ışıldı, hep gülerdi. Önümdeki kadın ise ak saçlı ve hüzünlüydü.

Alımlı Alice ilk bisikletimin, ilk takım elbisemin, ilk dolmakalemimin yanında anılarım arasına girmişti. Oraya ilişilmemeliydi.

Bu kadının da Alice'e ilişme hakkı yoktu. Yalan söylüyor. Ya da gerçekten o Alice ve bu daha kötü.

Kadın benden bir sürü kitabı imzalamamı istedi. Kitapları evlilik soyadına, "Madam ... için" diye imzaladım. Onları Alice'e ithaf edemezdim.

Bacaklarımın uyuşukluğunu açmak için dükkânda biraz dolaştım.

Üzerinde fotoğraf bulunan bir afişin önüne geldim. Bu, ak saçlı hüzünlü bakışlı bir yazardı. Genç değildi, rahat rahat 60 yaşındaydı.

İsmini okudum.

İsmi Jean-Louis Fournier.

Geçmişinize fazla eğilmeyin,
yoksa tekrar doğrulamazsınız.

Kafamın tepesinde diğerleriyle aynı yöne gitmeyen bir tutam saç vardır. O da benim gibi ters idi.

Sanki patlaması yakın bir dinamitin fitiliydi.

Hiçbir şey, hiç kimse onu eğmeyi başaramadı. Hatta berber bile saç kremiyle onu eğemedi. O tutam saç hep havaya kalkıyordu. Mayıs 1968'de bütün gösterilerde ilk sırada idi.

Pansiyon beresi, izci kepi, asker şapkası, ağır kask ve giymek zorunda kaldığım farklı kasketler elli yıl sonra bu saçı pes ettirdiler.

Kuşkusuz kafamda kaynayan su soğudu ve artık sadece ılık suyum var. İçimdeki ateş sönmüş olmalıydı. Belki de bu yüzden kül gibi gri saçlarım var.

O asi saç tutamı sonunda kırıldı. Benim gibi hizaya girdi. Artık eğildi, doğrulamıyor.

Sadece o değil.

Daha aşağıda, kangurumun cebinden kaçmaya çalışan oynak kuş da sakinleşti.

Artık yeni serüvenlere hazır görünmüyor.

Küçük bülbül evcimen oldu.

Oksimoron: İki zıt anlamlı kelimenin bir arada kullanılması.
Örnek:
Tatlı yaşlılık; Yakışıklı ihtiyar.

O, saçlarını kuzguni siyaha boyadı.
Güneşte yandı.
Yırtık bir kot giydi.
Giydiği gömlek pembe kareli.
Siyah deriden küçük bir montu var.
Parlak renkli spor ayakkabı giyiyor.
Scooterla dolaşıyor.
'Wow!' diyor.

Genç görünmeye çalışıyor. Gençleşmeye çalışan ihtiyar daha yaşlı görünüyor.

Berberim bana saçlarımı boyatmamı önerdi. "Haydi oradan!" dedim.

Karga olmak istemiyorum, gri balıkçıl olarak kalmayı yeğliyorum.

Artık siyah saçlarım doğallığını kaybettiği için grilerin de beyazlardan önce gitmesinden korkuyorum.

Bu normal, yaşlılarda her şey gidiyor: Dişler, saçlar, bellek, algılar.

Berber modern bir saç kesimi önerdi, gençleştirmek için saçlarımı çok kısa kesmek istiyor.

Hafif kaygıyla kabul ettim.

Acaba o saçlar tekrar uzamaya zaman bulabilecekler mi?

Gazetede şöyle bir ilan okudum: "42 yaşında gösteren 61 yaşında erkek. Eski holding yöneticisiyim. Mavi gözlü, sportif ve dinamik, uzun boyluyum. Cary Grant'a benzediğimi söylerler. Sevecen biriyim. Sigara kullanmıyorum. Ateş kenarında geceler ve dünyanın öbür ucunda çılgınca maceralar için 30 yaşında bir kadın arıyorum."

Cary Grant'a benzeyip de genç bir kızla tanışmak için ilan vermek zorunda kalmak çok aptalca.

İnsan yaşlandığının ne zaman farkına varır biliyor musunuz? "Kendimi hiç bu kadar genç hissetmemiştim" dediği zaman.

Artık bunu gizleyemeyeceksiniz, herkes bilecek, gazetede yazıyor. Üstelik gazeteyi okuyamamış olanlar için leylekli bir mektupla haber veriliyor.

Darbe şiddetli. Bunun bu denli erken geleceğini düşünmüyordunuz. Olan oldu, adı Thibaut, kıpkırmızı ve geceleri ağlıyor.

Bu sabah itibariyle siz dedesiniz.

Herkes size dede diyecek.

Asla bir yabancıdan bonbon almayınız.
Belki de bir gerontofil ile
karşı karşıyasınız.

Ak saçlı çift, bir çiçek takının altında size gülümsüyor. Kadının gülen mavi gözleri, hınzırca bir gülüşü, bukleli gri mavi saçları var. Cildi duru ve giydiği hırka-kazak kaşmirden. Adamda kaşif havası var, gri saçları gür ve tarak izleri belli, kareli bir gömlek giymiş. Güzel insanlar. İnsan ihtiyarladığı zaman bile hâlâ güzel olabilir.

İkisi de size bakıyor; sanki size bir şey söylemek, bir hediye vermek ya da bir sürpriz yapmak istiyormuşçasına sizi yanlarına çağırıyor gibiler...

Fotoğrafın arkasında makul bir fiyata cenazenin taşınması, tabuta koyma, seremoninin organizasyonu, ölüyü yakma şeklinin seçimi, külünü alma ya da ek işlemsiz defin konularında size teminat veriyorlar. Aileniz rahat olabilir, onlar hiçbir şeyle uğraşmayacak.

Bu cenaze töreni reklamı acaba neden size geliyor?

Yanlışlık yok. Zarfın üzerinde gotik harflerle sizin soyadınız yazılı. Tıpkı mezar taşlarının üzerindeki gibi.

"Çok geç, adresteki kişi vefat etti" diye yazınız ve gönderene iade ediniz.

Artık dostlarınızın cenaze törenlerine gitmeyin. Yoksa kendinizi mimletirsiniz.

Size tekrar hatırlattığım için özür dilerim ama siz biyoçözünürsünüz.

Bazıları, derin dondurucu ve tıka basa dolu kasalar bahanesiyle bunu unutma eğilimindeler. Yani sonsuza dek yaşamak için gerekli şeye sahipler, kesin olarak ölmeyeceklerini düşünüyorlar.

Biyoçözünür, "canlı organizmalar tarafından bozulabilir" demektir.

Ölümden sonra cesediniz büyük olasılıkla ahiret sırtlanları canlı organizmalar tarafından yenilip yutuluverilecek. Hiçbir şey bırakmayacaklar, kedinize küçük bir kemik bile kalmayacak.

Pulvis es et in pulverem reverteris. Sen tozdan yapıldın ve tekrar toza dönüşeceksin.

Bir süpürge darbesi ve hiçbir şey kalmayacak.

Sıra sonrakilerde, canlılarda.

Çok yazık.

Stadlarda adale geliştirmek için geçirdiğim zamanları, silip süpürdüğüm vitaminleri ve kaşıklarca morina balığı yağını, sağlam kemiklerim olsun diye içtiğim bardaklar dolusu sütleri, demir gibi sağlıklı olmak için yediğim ıspanakları düşündüm...

Kafamı ve içinde olanları düşündüm. Her şey böylece kaybolacak. Bildiğim, ezberlediğim her şey: Alfabetik sırayla Fransız kurumları, çarpım cetveli, Victor Hugo'nun *Denizde Gece*'sini, *İnsandan Kaçan*'dan pasajlar, Verlaine'den şiirler, Jacques Brel'in ilk şarkıları, Mozart'ın son senfonileri... Her şeyi biliyordum, hatta patlamalı motorun işleyişini bile.

Söyleyecek ilginç şeylere sahip olmaya başladığım bir anda ağzımı sonsuza dek açmamak üzere kapatmak zorundayım.

Ne yazık ki artık hiç kimse bildiklerimden faydalanamayacak.

Keşke ölülerin kafatasları da denizlerin sesinin duyulduğu istiridye kabuğu gibi olsaydı.

Yalnız ayrılma düşüncesi beni hep üzmüştür.

Diğerlerinin kaldığını, ben olmadan şakalaşmaya devam ettiklerini düşünmek beni hüzünlendiriyor.

İyi haber, dünyanın sonu yakın. Hep beraber gideceğiz. Daha eğlenceli olacak.

Ama dikkat edin, haftasonunu geçirmek için gitmiyoruz. Yol arkadaşlarını iyi seçmek gerekiyor.

Yoksa bu yolculuk ölümcül olacak.

Yatağımın başucundaki duvar kâğıdı soldu, başım duvarda iz yaptı.

Başka izler var mı?

Geriye dönüyorum, arkamda bıraktıklarıma bakıyorum, neler mi görüyorum?

Birkaç terbiyesiz kitap. Küçük çocuklar "peter- patlamak, yellenmek" fiiliyle 1. grup fiillerin çekimini öğrenecekler. O gün dilbilgisi daha eğlenceli olacak.

Başka izler?

Geriye dönüyorum, arkamda bıraktıklarıma bakıyorum, neler mi görüyorum?

Çok paslandığı için artık açılamayan film bobinlerinin böyle olması belki daha iyi. Bir sürü televizyon yapımım var, bazıları siyah beyaz.

VHS kasetler de var, resim konulu belgeseller, hiç yaşlanmayan Pierre Desproges ile *La minute necessaire de Mösyö Cycloped* ve *La Noiraude* var.

Acaba ben arkamda izler bırakacak mıyım?

Önümde odamın duvarına bakıyorum, bembeyaz.

Üzerine kocaman bir mamut resmi mi çizsem acaba?

Gençlerin çocuk sahibi olmak istemeleri anlaşılır bir şey, yaşlarının gereği, bu yüzden onları eleştirmek olmaz. Hoşlandıkları bir şeydir bu, zaten bu konuda pek de düşünmezler.

Ama aklı başında ihtiyarların da tekrar aynı işe koyulması affedilir gibi değil. Acaba bunun kendilerini gençleştireceğini mi sanıyorlar?

Ya da gitmeden önce kuşkusuz taze izler bırakmak istiyorlar.

Oysa ihtiyarın çocuğu pek taze değildir.

O, bitkin ve hüzünlü, solgun ve yeşilimsi, sıska ve kansız, hastalıklı ve çelimsiz, tıpkı bodrumda yetişmiş bir salatalık gibi sarımtrak ve genellikle zekâ özürlüdür.

İhtiyarın çocuğu hep siyah giyer, çünkü hep matemdedir. Sevdiği insanlar ölür ve onun aile toplantıları artık mezarlıkta yapılır.

İhtiyarın çocuğu arkadaşlarının maskarasıdır. Onlara göre çocuğun babası yoktur, sadece büyükbabası vardır.

İhtiyarın çocuğu bisiklete binmez, babasıyla Mikado oynar.

Babası Parkinson hastası olunca Mikado'nun yerine dominoları koyar. Babasının ölümünden sonra artık zar oyunları oynamaz.

Saygıdan.

İnsanoğlu hoppala ile ilk adımlarını, yürüteçle son adımlarını atar; ikisinin arasında ise hiç durmadan koşar durur.

Bugün artık kıpırdamaktan pek hoşlanmıyorsunuz, sadece kendi yatağınızda rahat uyuyabiliyorsunuz ve artık hiçbir yere gitmeye ne ihtiyacınız ne de hevesiniz var. Oysa her yere neredeyse yok fiyatına gidebilirsiniz.

İndirim kartınız var.

Bu sizin son kartınız.

Fransız Demiryolları bu karta Latince bir isim verdi: *La carte de senior*- "Senyör Kartı".

Ödlekler! "İhtiyar kartı" demeye cesaret edememişler.

Ve biraz sadistçe, kuşkusuz hasar boyutlarını ölçmek amacıyla, kartınıza en son fotoğrafınızın yapıştırılmasını zorunlu tutuyorlar.

Ayakkabılarım da benim gibi yorulmaya başladı.

Onları değiştirmek gerekecek.

Ayakkabıcı bana geyik derisinden son model bir çift çizme önerdi. Yüzyıl dayanıklı oldukları konusunda garanti verdi. "Ben değilim" dedim.

Artık aşındıracak fazla yolum yok ve ayakkabılarımın benden sonra yaşamalarını istemiyorum.

Hem benim bir çift ayakkabıya ihtiyacım yok, zira tek ayağım çukurda.

Yükselmek için güvertesindeki safraları atan balon pilotları gibi, siz de havalanmadan önce dünyevi zenginliklerinizden kurtulmak isteyebilirsiniz. Vermek için yeterince cömert değilseniz onları satın.

Sakın ola evinizi çok sevdiğiniz birine devretmeyin. Ona kıyak yapmak isteyebilirsiniz. Fakat dikkat edin, mobilyalarıyla o evinize girdiği zaman siz onu karşılamak için orada olmayacaksınız.

Antikacı küçük yuvarlak masamı inceledi, ters çevirdi, yere koydu.

"Dönemin özelliğini taşıyor, evden hiç çıkmamıştır. Daha ben küçükken evdeydi" dedim.

Antikacı, "Eski olduğunu anladım" dedi ve hemen ekledi: "Eski olması değerli olduğu anlamına gelmez."

Yüzümü gördü, belki de özür dilemek için, "Bunu sizin için söylemiyorum" dedi.

Anlamıştım. İhtiyarım, bu belli ve kesinlikle bir değerim yok.

Hiçbir şey söylemeden küçük masamı aldım ve çaresiz bir halde oradan ayrıldım.

Dışarda yağmur yağıyordu.

Antikacılar bile artık yaşlı olanı sevmiyorlarsa...

Bazıları, gençler büyürken yaşlıların küçüldüğünü düşünür. Büzüştüklerini söylerler. "Küçük ihtiyarlar"dan söz edilir.

Küçükken doktor kontrolünde ne kadar büyüdüğümü öğrenmek için beni boy ölçeğinin altına sokarlardı. Doktor şimdi bunu neden yapmıyor? Nezaketten mi?

Aslında artık büyümem durdu. Bundan küçülüyorum sonucu çıkabilir...

Ben kimlik kartımda yazanı esas alıyorum: 1,79.

Hem sonra, yaşarkenden daha uzun ölü olmamın ne önemi var...

Bir bankadan aldığım ilk krediyi anımsıyorum. Yirmi beş yaşındaydım ve çakı gibiydim. Küçük bir dağ evi almak için krediye ihtiyacım vardı. On yıl için 20.000 frank kredi istedim.

Bana kontratı imzalattıkları zaman son taksit tarihini okudum. O anda borcumu asla ödeyemeyeceğimi düşündüm. Hep ertesi gün öleceğime inanıyordum.

İçtenlikle bankacıyı uyarmak istedim.

Pısırıklıktan hiçbir şey söylemeyip imzaladım.

Ertesi gün ölmedim. On yılda ödedim. O zaman anladım ki, insan ancak borçlarını ödedikten sonra ölecek.

Bu, yaşlıların alacakaranlığı, gece olması yakın. Çok güzel. İçinde bir sürü yıldız var.

Belki içlerinden biri ölü yıldızdır.

O nasıl ayırt edilebilir ki?

Yıldızlar ölü olsalar bile sanki hiçbir şey olmamışçasına farlarını iyice açıp turlarına devam ediyorlar.

İnsanlar ise öldükleri zaman farları sönük gidiyorlar.

Geceleri artık aydınlatmıyorlar.

Dehalar hariç.

1791'de ölen Mozart hâlâ parlamaya devam ediyor.

Küçük gece müziğiyle.

Yaklaşan ölümünüzle çevrenizi etkilemeye çalışın.

Hiç gülmeden, "Tek ayağım çukurda...", "Belki de bu benim son yazım...", "Artık fazla kalmayacağım...", "Yakında ben burada olmayacağım...", "Son yaklaşıyor..." demeye çalışın.

Aileniz ölmek üzere olduğunuza ikna olunca diretmekten çekinmeyin. Şoförlü bir Bentley, dünya turu, Isveçli bir dede bakıcısı, Venedik'te bir İtalyan sarayı isteyin.

Bunların sizin son istekleriniz olduğunu söyleyin.

Her akşam yatmadan önce duygusal bir ortam için, "Mezara doğru bir gece daha yaklaştım..." deyin.

Her sabah, "Merhaba benim son günüm" diye tekrarlamayın. Zamanla düş kırıklığı yaşarsınız. Bu cümle bir defadan fazla söylenmez. Onu büyük güne saklayın.

Kedim benim gibi gri.

Kedimin de benim gibi romatizmaları var.

Kedim benim gibi yaşlı.

Eğer onun kedi yılları insanın yıllarına çevrilecek olursa aynı yaş çıkar.

İkimizden hangisi daha önce ölecek? Sürpriz.

Bu ben olayım isterdim.

Ama o bensiz ne yapacak?

Onu besleyecek biri mutlaka olacak fakat onun boynunun en uygun yerini, ki bunu sadece ben bilirim, kim gıdıklayacak?

Birlikte ölünebilir ama bu karım için büyük boşluk olur.

Biyoçözünür kedilerden bıktım, onlara güvenemiyorsunuz. Eninde sonunda sizi terk ediyorlar.

Bundan sonraki kedim bronzdan ya da taştan olacak.

15 Ağustos'tan sonra hava değişiyor, yazın sonu hissediliyor.

15 Ağustos'tan sonra örümcekler eve dönüyor.

15 Ağustos'tan sonra gölgeler uzuyor.

15 Ağustos'tan sonra kırlangıçlar uçuş planlarını hazırlamak için toplanıyor.

15 Ağustos'tan sonra hiçbir şey aynı değil. Son güzel günler geçici bir ertelemenin enfes tadını taşıyorlar.

60 sonbahardan sonra insan uçuş planını hazırlamak için avukatını görmelidir.

Yaşlanmak, iki kanatla yazılır.*

* "Vieillir s'ecrit avec deux ailes". "Yaşlanmak iki kanatla yazılır" anlamına gelen bu cümle, aslen "yaşlanmak *-vieillir-* iki l ile yazılır" anlamına gelir. [ed. n.]

Uçmadan Önce Son Öğütler

Yılların ağırlığı altında kambur yürümeyin.

Ayaklarınıza bakmayın. Sonuna kadar başınız dik olsun.

Karakterli olun ve hep 1 rakamı gibi dik durun, küçük ve eski bir C gibi büzük olmayın.

Saygısız olun, skandallara imza atmaktan çekinmeyin.

Dikkatli olmasanız bile meraklı görünün.

Sözlerinizi sakınmayın, küstah olun.

Dişleriniz olmasa bile ısırgan olun.

Onurları ve Onur Madalyası'nı kabul etmeyin.

Kumarhaneye gidin ve birikiminize oynayıp bütün paranızı kaybedin.

Yakında bitecek, bundan yararlanın, her an karşı çıkın.

Yasak olanı yapın, haydut olun, viski için, baca gibi sigara tüttürün.

Sağlık birikiminizi harcayın, sizi gözleyen doktorunuza kötü davranın. Rus ruleti oynayın.

Ancak gerçekten kaybettiğiniz son anda yenilginizi itiraf edin. Gitmeden önce kadehinizi boşaltın, sağ kalanları dumana boğmak için son bir sigara için.

Ayakta ölün. Gözlerinizi bantlamalarına izin vermeyin. İdam mangasındaki aptalların gözlerine bakın.

Umutsuz onur savaşına girişin.

Güzellikle ölün.

Duaların yerine çuha çiçekleri koyun.

Allegro Finale'*yle bitirin.*

Ve çıkaracağınız son rezillikte, devlet töreniyle gömülme taleplerini reddedin.

Aptal ölmek, ölümler içinde en beter olanıdır.

Ölüm konusunda sevmediğim şey, asıl ilgili kişinin tarih konusunda karar vermemesi.

Bana "öl" deneceği zaman gerçekten boyun eğebilecek miyim bilmiyorum.

Bana emredilmesinden hoşlanmam. Yaşamım boyunca söz dinlemeyi hiç sevmedim. Bu yüzden bir kez daha ve ilke olarak hemen boyun eğmeyeceğim.

Son nefesimi vereceğimi hissettiğim anda uzun ve çok derin bir soluk alacağım, mümkün olduğu kadar soluğumu tutacağım. Havuzda iken üç dakika tutabiliyordum.

Sonra, çok sonra fazla yaygara yapmadan soluğumu salacağım.

Bedenimi bilime verdim, kabul etmedi.

Yatağınızın başucundaki doktorun, "Sonunuz geldi" dediğini duyduğunuzda, durumunuza rağmen son kez onu güldürmeye çalışın.

Ayrıca "Her şeyin sonu" diye düzeltin.

Altmış yaşında olmak nasıl bir duygudur?

Okurlarımızın daha önce *Kimseyi Öldürmedi Benim Babam* ve *Nereye Gidiyoruz Baba?* adlı kitaplarıyla tanıdığı Jean-Louis Fournier, altmış yaşına bastığında kaleme aldığı *Son Siyah Saçım*'da bu yaşın iyi ve kötü yanlarını kendine özgü (kara) mizahıyla anlatıyor.

Üstelik, akranı ihtiyar delikanlılara cesur öğütler vermekten de geri durmuyor:

Karakterli olun ve hep 1 rakamı gibi dik durun, küçük ve eski bir C gibi büzük olmayın.
Saygısız olun, skandallara imza atmaktan çekinmeyin.
Dikkatli olmasanız bile meraklı görünün.
Sözlerinizi sakınmayın, küstah olun.
Dişleriniz olmasa bile ısırgan olun.
Onurları ve Onur Madalyası'nı kabul etmeyin.
Kumarhaneye gidin ve birikiminize oynayıp bütün paranızı kaybedin...

531664
AOL

ISBN 978-975-08-2291-9
16 TL
9 789750 822919